

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio II. De Augurio & auspicio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

nouissime in Gregor. VII.) Hæc ex annalibus illis Granzius, quæ nescio cur fabulam vocet.

Decima octaua est λαμπαδομαντεια, quando nonnulli candelam in D. Antonij honorem accendunt, sicque se res perditas confidunt inuenturos. Alia est vetus superstitio Lucernaria, de qua Propertius lib. 4.

Sed neque suppletis constabat flamma lucernis

& alio loco:

Sed voluit tangi parca lucerna meo.

Petronius in Satyra, Lucerna humore deflata, tenuè & extremum lumen spargebat: hæc magis videtur ad hominis augurium pertinere. An etiam huc pertinuerit irodus furti concipiendi per lancem & licium; quem Sex. Pompeius describit, dubium mihi: puto potius non pertinere, quidquid Acron prodiderit. vide sub q. 6. sect. 4. vers. 9.

Decimanoa vocatur ὀμφαλομαντεια, nempe duplex diuinitio, qua virginitatem puellæ explorabant. I. per funiculum, quæ res etiam hodie in vsu prauo: & videtur olim eo respexisse Catullus in nuptiis Pelei & Thetidis.

Non illam nutrix, orienti luce reuifens,

Hesternò poterit filium circumdare collo.

2. quod, auctore Guil. Parisiense, b. solitum in Britannia redactum in pollinem tenuem, achatem in potu præberi, quem qui quæue sumpsit, nisi virgo sit, statim cogatur ea omere. Referuntur & alia, quæ idem per vrinam indicium faciunt. Et referuntur vt arcana naturæ; vercor ne profus sint magica, certè sunt illicita, & famæ restitutioni obnoxia.

A) Sunt & alia mille nocendi artes & nomina mille, quæ vtinam vt mihi, sic cæteris ignotæ & inexpertæ. Damnant hæc omnia Theologi & Canonistæ. vide Euseb. lib. 4. Præpar. Euang. cap. si quis 26. q. 5. Ioannem Sulisberiensis lib. 2. de nugis Curialium cap. 28. Michael. Medinam lib. 2. de recta in Deum fide fol. 29. & Iulium Suenium lib. 9. de Fato cap. 15. & 16.

B) SECTIO II.

De Augurio & auspicio.

VGVRIVM vel dependet à natura, vt nautarum, agriculturalium, &c. de quo postea (est enim commenda-

C) tione dignum, vtpote naturalis coniectatio (vel hominum industria atq; artificio institutum, rebus futuris, non necessarijs, sed voluntarijs conijciendis inseruiens: de quo nunc agimus, quod ipsemet Cicer. c. vanitatis & ineptiæ condemnauit, longe hac in re prudentior, quam Plato in Phadro, vel Xenophon, in Cyriped. Quod vero & Aristoteles d. meminit augurij, ille vel populari ex sententia loquitur, vel augurium vocauit, naturalem præfensionem auium, qua pluias tempestatesque instantes nobis indicant cantu, volatu, vel garritu. Nobis Christianis dubitare non licet, totam Augurum disciplinam, incertam & illicitam esse: qua, quod abstineret Dei populus, etiam ab ariolo laudatur: e quam sciunt omnes damnatam à Mose ac Prophetis, f & à iuris Canonici g auctoribus, à quib. etiam variæ pœnæ infliguntur: quam sciunt pacti cum dæmone damnari, à B. Augustino, b sciunt à recta Philosophia valde alienam. i

Auspicij vero siue Augurij vocem nunc eo extendimus, vt etiam omnia

M
c l. 2. de diuin.
d l. 9. de Hil. anim
c. 31. & 2. lib.
e Nu. 23. v. 23.
f Leu. 19. v. 26. Deu
18. v. 10.
Eccl. 34. v. 5. Ier. 27. v. 9.
g c. illud. c. sed & il lud. 26. q. 2. c. si quis Episc. c. a liquanti. c. si quis clericus e. augurij, 26 q. 5.
h l. 2. de doc. Christi c. 24. i docent hoc Cic. d l. & Fac. Picus. l. 6. de pran. c. 4.

comprehendat: sicut & Græci sumple-
runt, ὁρῶντες αὐτῶν ὁρῶντες αὐτῶν, ὁρῶντες αὐτῶν,
ἠπλοῦσθαι, pro observatione cunctarum
rerum subito, & inopinato, & in solito, acci-
dentium instituta ad cognitionem futuro-
rum, vel occultorum. Sic acceptum, redu-
ci potest ad species quinque, primum
ex cælo, secundum ex auium volatu vel
garritu, tertium ex tripudio pullorum,
quartum ex quadrupedibus, quintum
ex diris & portentis: & horum omniū
communis diuisio est quod eorum
quædam sunt Oblatiua, quæ non poscū-
tur; quædam Imperatiua, quæ veniunt
optata & quaesita. a

1. ergo genus è cælo captato ab augu-
ribus prospectu, & cæli regione delig-
nata (templum b vocabant) exspecta-
bat auspiciū, nempe tonitru, vel ful-
mensive fulgetrum: quorum alia bru-
ta, quæ nulla ratione naturæ niteban-
tur, sed erant vana prorsus, alia Fatidi-
ca: & hæc rursus vel pestifera, vel consi-
liaria, vel auxiliaria, & huiusmodi
& Seneca, c quæ fanè eruditè refellit
VVimpina lib. de diuinat. cap. 34.
& II.

2. ab auiibus petebatur, vnde dictum
augurium, quasi auigurium. Auium aliæ
oscines, quæ cantu seu garritu; aliæ Pra-
petes, quæ volatu putabantur prædica-
re, & harum rursus variæ differentiæ,
funebres, cliuia, arcula, volscra, remores, ine-
bra, & aliæ multæ. d Stultitia hæc re-
fellitur bene ab eodem VVimpina lib.
eodem c. 12.

3. de pullorum tripudio sumebatur.
Duo à pullarijs pulli in cauea seruabā-
tur, primò diluculò, imperato de mo-
re silentio, plus aut offa, cauea reclusa,
pullis obijciabatur: si negligerent cibū,
sinistrum auspiciū erat; si auide de-
pascerentur, ita vt aliqua ex rostro de-
ciderent & terram ferirent, dicebatur

A Solistimum tripudium, & habebatur se-
cundum. pauere veteribus idem quod
ferire, inde dictum primo terripudium
deinde terripudium, denique tripudium. e
Idem & Sonium vocatum à sono,
quem puls edebat cadendo. Nugacissi-
mum sane commentum, cuius tamen
neglectui tribuere Romani clades P.
Claudij & Lucij Iunij bello Punico 1. f
& Flamini bello Punico 2. g

B 4. ex quadrupedibus, sumpta, teste
Sext. Pompeio vocabant auspicia Pede-
stria; vt apud Germanos ex equorum
fremitu, proprium gentis (ait Tacit h)
equorum quoque præagia ac monitus expe-
riri, publice aluntur isdem nemorib. ac lucis
candidi, & nullo mortali opere contacti,
quos pressos sacro currusacerdos, at rex vel
princeps ciuitatū comitantur, hinnitusque
ac fremitus obseruant. nec vlli auspicio ma-
ior fides. J Durasse eam superstitionem
diu postea, etsi paulum diuersa forma
apud Luizicos, ex Ditmaro noster Lip-
tius in comm. nullo admonuit. De Lupino
auspicio, Plinius & alij valde multa,
& prorsus contraria tradiderant, quos
habes diligenter annotatos à Tiraquel-
lo; i de capra, asino, leone, vulpe, cane,
mustela, ariete, & alijs; quæ Alexander
nullis auctoribus firmarat, vir idem,
supra modum diligens, accuratè com-
probauit.

D 5. sunt Omnia: quæ pertinere ad au-
guria vel vus ostendit Claudianus se-
quentibus versibus;

Nullusque dies non triste minatur
Augurium, quoties flauentia fersa coma-
rum
Spontè cadunt? quoties exsudat ab vbere
sanguis,
Larga vel inuito prorumpunt flumina
vulta,
Iniusseque manus mirantia pecciora cum-
dum?

a Pet. San-
ctiflorius
Mōtepef-
sul. l. hist.
ter mem-
tab. folio
140.

b Varro l.
6. de lin-
gualatin.

c Pl. l. 2. c.
51. & 54. &
l. 28. c. 2.
Senec. in
Natural.
quaestio.

d Serui. l.
2. Aeneid.
Festus in
vocal. Of-
cines, Gel-
lus l. 6. c.
6. Pl. l. 10.
c. 13. & 18

e de his
cer. l. de
diuina Fe-
stus in
Pals. & in
Olcinum
f Polyti-
us l. 1. &
Vale. r. Ma-
xi. l. c. 1.
g Liu. l. 1.

h l. de mo-
rib. Germ.

i ad Alex-
ab Alex-
5. c. 4.

N

Si

Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt.

Tympana, si quatiā, planctum mihi tympana reddunt.

Ah vereor, ne quid portentant omnia veri.]

Vbi Ceres & exempla præbet omnium seu Dirarum, & quod vocauit *augurium*, postea vocat *omina*. Hæc solent etiam *prodigia* dici. Valer. Maximus. *h. admirabile inter cœnam prodigium inuadu. Infusum namq. patina eius vinum nec semel, sed iterum, ac tertio, in sanguinem versum est. Qua de re consulti Magi monuerunt, vt ab incepto desisteret.]*

Sed de omnibus plura diximus l. 3. vbi de vana obseruantia egimus. Huc reducenda omnia prodigia & ostenta, & monstra, quatenus quis vanam quandam ex his instituit diuinationem, quã veteres *τῆσ ἀποροσσοῦσιν* vocarunt, à qua aliena est Christiana obseruatio monitorum quorundam mirabilium, quæ quibusdam Deus largitur. Duo exempla referam infra c. 3. q. 2. & alibi aliud familiæ Estensis B. Beatricis apud Scardeonum, tale quod de monte Vesuuio & moriturorum impiorum & damnandorum mox aliquorum prædictione. Pet. Damian. epist. ad B. Dominic. Loricat. supra agens de Pandulfo Capuano, his verbis; *quandocunq. in illis partibus reprobus diues moritur, ignis erumpere de prædicto monte videtur, & tanquam sulphurea resina congeries ex ipso Vesuuio protinus fluit, vt torrentem faciat, atque de currense impetu in mare descendat.]* miraculo ignis, addam aliud humanum. Herodotus libr. 8. scribit, quando Amphienlibus sinistri aliquid publice euenturum, solitam sacerdoti Mineruæ subito promissam enasci barbam. Sed redeo ad inanima. De familia Ser-

A uiliorum scribit Plinius nummum illis fuisse æreum, quem auro & argento cibarent, qui ad futuros familiæ prosperos euentus crescebat, ad infœlices minuebatur, lege Plinium l. 2. c. 65. De sanguinis admirandâ in Galliâ pluuiâ, quæ incidens supra carnem hominis, aut supra lapidem non poterat abluui, cadens vero supra lignum facile eluebatur; auctor ex Fulberto Carnutenfi est Baronius Annal. XI. anno CHRISTI 1017. De fonte Glomuzenzi narrat Dietmarius, qui quando lætus pace & annona annus subsequaturus tritico, a uena & glande refertum se ostentat, quando pestis imminet cinerib. quando bellum, sanguine plenus fluit. quod idem Erasmus Stella, & Petr. Albinus in *Chronico Mtsnensi* asserunt. Alibi in Germania fons est dictus *Hungerbrun* qui quando decrescit grauem annonam, quando exarescit diram famem portendit. In monasterijs non raro accidit, vt religiosi morituri, in templis vbi sedilia sua habent trunco capite adspiciuntur. Quibusdam etiam nobilium familijs quædam notata est quæ certissima suorum mortis indicia habet, si fons quidam natura sua valde limpidus ab incognito quodam verme turbetur. alteri lignum est, si terra quædam arci ipsorum vicina, in voraginem subsidit. In Bohemia spectrum iæmineum vestitu lugubri apparere solet in arce quadam illustri familiæ, antequam vna ex coniugibus Dominorum illorum è vita decedat. ita ex alijs, vt certa, refert Phil. Camerar. *opera successiva* cap. 73. vide supra in prinlib. & d. q. 2. *Monstra* sunt naturæ valde aberrantis à consueta norma inanimantium productione ludibria. *Ostetra* vero & *prodigia* vocamus, varias & terribiles atque insolitas in aere aut alijs elementis apparitiones, ac sonos vel esse.

vel esse.

lã c. 22. vñ que ad 27

m c. 5.

a Picus 1. 6. de prænot. c. 6. VVimpin sup. c. 17. Medina 1. 2. de rect. fid. c. 2. Sen. d. l. 9. c. 19. & 20

vel effectus, vt pluias languinis, acies in cælo visas, & similia, quibus pleni Iulij Obsequentis & Lycosthenis libri, & Iosephus libro 7. de bello cap. 44. & egregiè VVimpina lib. de signis, l certa horum interpretatio à diuina reuelatione dependet, vt fuit concessa Danieli: non licet ea curiosè obseruare ad fortuitos euentus certò prædicendos: rectè tamen concionatores ex ijs imminetentem Dei vindictam denunciant, vel ab instanti facinore ac vitæ prauitate homines ijs deterrent, & ad poenitentiam hortantur. reuera enim idcirco illa solent à Deo ostendi. Plura de his pete à D. Augustino lib. 21. de ciuit. Dei, c. 28. & qui hos portentorum obseruatores egregiè confutant Picus, a VVimpina, Medina, & Sirenus.

Vlt. Auspiciu ex acuminibus militare, cuius & Cicer. & Arnobius meminere, quidam ad ostenta referunt, cum Cælio Calcagnino, alijs ad Geomatiã, alij cum Turnebo non dissimile faciunt, ab Anxinomantia, quale fuerit, nihil habeo certi. Lege si placet Antonium Valerium Comm. de re militari.

SECTIO III.

De sortibus illicitis.

ANGANIAE tertiam partem dixi esse Sortes. Sors olim dicta Phur, vt patet ex l. Esther cap. 9. v. 26. quam plerique Persicam vel Sufianam vocem esse volunt. assentior potius D. Hieronymo Hebræam esse, & deduci ab Hebræo פּוּר phur, cadere seu labi (etiã iuxta Furster.) quia sortes in vnam coniectæ labuntur, vnde & festum Hebræis Phurim, non Phurim. Iosephus in hac voce mendosus est, vel more

A Græco detorsit. Sors autem, teste Diu. Thom. b triplex est, diuinatoria, consultoria & diuisoria.

Diuinatoria vocari potest κληροματία: quæ ex genere suo prohibita, D. Greg. lib. 7. ep. 66. lib. 9. ep. 47. in Decretal. c. 1. de sortil. g. D. Thom. d. art. 8. & talis fuit sortitio Ionæ i. vt ibi post Lyran. & Ferum optime Franc. Ribera quæ & ipsa multiplex est, vna, eadem cum oraculo; vt fuere sortes, Delix, Lycix, Antiates, Prænestinæ & similes, sic accepit Seneca.

in Troadib. Post fata demum sortis incerta fides.

¶ in Oedipo. Sorte Phœbeia exitus.

Cæteræ sortes plæreque nomen à materia sortiuntur: vt sunt παλοματία, περιματία, ἀσπραλοματία, quæ bacillis, talis, oscillis, pilulis, aut tabellis inscriptis, in altum vel in vnam conijciabantur.

3. his similis fuit κυβοματία, siue aleatoria, vt apud Propertium.

Me quoque per talos Venerem quærente secundos, Damnosæ semper subsiliere cænes.

D Huic dediti valde Augustus & Tiberius Imp. teste Suetonio, & Attalus Rex Pergami. Vtebantur huiusmodi sorti teste Pausania Græci, apud Buram Achaïæ: & in Apono fonte in Italia, teste Suetonio, in Tiberio.

4. παλοματία, quam Tacitus tribuit Germanis; e sortium consuetudo simplex, ait, virgam fructifera arbori decisam in surculos amputant: eosque notu quibusdam discretos super candidâ vestem temere ac fortuito spargunt. mox, si publice consulatur. Sacerdos cuius atis, sin priuatim, ipse patrisam. precatas Deos, cælumque suspiciens ter singulos tollit, sublatos secundû impressam ante

b 22. q. 91 ar. 8. P

el. de morib. German.

notam